

Opleiding Geestelijke Begeleiding

Studiegids 2013-2015/16

Het Titus Brandsma Instituut

Het Titus Brandsma Instituut is een onderzoeksinstituut voor de studie van spiritualiteit en mystiek, in 1968 opgericht door de Katholieke (nu: Radboud) Universiteit Nijmegen en de Orde van de Karmelieten. De opgedane inzichten van dit onderzoek worden verspreid middels vele publicaties, de tijdschriften *Speling* en *Studies in Spirituality*, en onderwijs in de spiritualiteit aan de universiteiten van Rome, Johannesburg en Bloemfontein. Daarnaast organiseert het instituut regelmatig cursussen, studieweken en andere vormen van inoefening.

Sinds 1997 biedt het Titus Brandsma Instituut de Opleiding Geestelijke Begeleiding aan. In september 2013 wordt gestart met een nieuwe groep studenten. Deze studiegids geeft nadere informatie over de opzet en de inhoud van de opleiding. Met vragen over de studie kunt u zich richten tot de studiesecretaris van de opleiding:

Mw. Drs. W. Litjens

Titus Brandsma Instituut

Erasmusplein 1

6525 HT Nijmegen

Tel.: (024) 361 21 62

E-mail: wendy.litjens@titusbrandsmainstituut.nl

Inhoud

Geestelijke begeleiding.....	4
De opleiding.....	4
Groepsprogramma	5
Individueel programma.....	6
Expertisebijeenkomsten.....	7
Toelatingseisen	8
Opbouw, duur en zwaarte van de opleiding	8
Plaats en data	8
Bibliotheek.....	9
Kosten	9
Procedure voor toelating.....	9
Procedure voor voortgang tijdens de opleiding.....	9
Deelprogramma	10
Studieonderdelen	11
Colleges	12
Practica	18
Kennismakingsdag.....	19
Leerbegeleiding	20
Supervisie	21
Stage.....	22
Scriptie.....	23
Medewerkers.....	24

Geestelijke begeleiding

Geschapen naar Gods beeld verlangt ieder mens ernaar liefde te geven en te ontvangen. Groeien naar het besef dat God je bemint zoals je bent, stuit menigmaal op innerlijke weerstand. Dat kan egoïsme, hebzucht of eerzucht zijn, maar ook een negatief zelfbeeld, het gevoel dat men niet is zoals men zou moeten zijn.

Zulke hindernissen moeten we bekijken en bewerken, wil er plaats zijn voor de werking van God. Het stellen van geloofs- en existentiële vragen heeft consequenties voor de wijze van leven. Men komt zichzelf tegen met alle positieve en negatieve kanten. In dit spirituele proces hoeft men echter niet alleen te staan.

Als mensen worstelen met vragen over de zin van het leven, over bidden, de relatie tot God, als zij relaties met anderen willen vormgeven vanuit hun religieuze bewogenheid, of dorre tijden in hun geloofsleven ervaren, kan een geestelijk begeleider – vanuit kennis over en ervaring met het spirituele proces – specifieke en gerichte ondersteuning geven.

De opleiding

In de opleiding Geestelijke Begeleiding verwerft u kennis en ontwikkelt u vaardigheden en attitudes om anderen te begeleiden in hun relatie tot God. Vanuit kennis van de (christelijke) traditie van spiritualiteit en mystiek leert u:

- Geestelijke begeleiding en spirituele groeiprocessen in een theoretisch kader te plaatsen;
- Theoretische kennis te vertalen naar praktische richtlijnen;
- In een begeleidingssituatie, luisterend en interveniërend, bij de ander het bewustzijn van de relatie met God te verhelleren en te ontwikkelen;
- Momenten van kritische reflectie te integreren in de praktijk van begeleiding;
- In het verhaal van de ander het verschil te onderkennen tussen wat van de mens is en wat van God;
- Te kijken naar de eigen houding, mogelijkheden en beperkingen en hoe daar als begeleider adequaat mee om te gaan.

Theoretische kennis enerzijds en praktische vaardigheden anderzijds vormen de evenwichtige fundamenten van waaruit de opleiding wordt opgebouwd. Het perspectief gedurende de hele opleiding is steeds het mystagogisch leren kijken en denken. Mystagogie is gericht op de

“De opleiding gaat over mijn innerlijke weg in leven en werk: hoe breng ik dat geïntegreerd naar buiten? Leer ik volledig open te staan voor de weg van de ander? En loop ik mogelijk een stukje mee?”

processen van bewustwording van Gods werking in leven en werk van iedere dag. Tijdens het ochtendprogramma en het practicum in de middagen werkt u groepsgewijs aan uw leerdoelen. Aan uw individuele leerdoel werkt u middels leerbegeleiding, supervisie, stage en scriptie. Het groepsprogramma duurt twee jaar. Het individuele programma start in het eerste jaar van de opleiding en duurt twee tot drie jaar. De studie wordt afgesloten met een diploma.

Groepsprogramma

Gedurende acht blokken van ieder zes lesdagen neemt u deel aan colleges Mystieke Tekstlezing en colleges Thematiek, en aan het practicum. U bereidt de colleges en de practica voor aan de hand van literatuur en opdrachten.

Colleges

In de colleges Mystieke Tekstlezing komen een aantal ‘ervaringsdeskundigen’ van de bewustwordingsprocessen van de geestelijke weg uit verschillende periodes en spirituele tradities aan het woord. Hun beschrijvingen en reflecties reiken denkmogelijkheden en taal aan die vragen om een creatieve vertaling naar hedendaagse bewustwordingsprocessen.

In de colleges Thematiek worden in een logische volgorde verschillende aspecten verkend van de weg van bewustwording van de innerlijke werkelijkheid, de logica daarvan en de inbedding in levende spirituele tradities.

Sommige colleges veronderstellen dat u actief deelneemt aan voorafgaande online discussies. Elke collegereeks sluit u af met een slotopdracht. U krijgt aanwijzingen om gedurende het blok al te werken aan de voorbereiding van uw slotopdracht.

“De opleiding overtreft mijn verwachtingen. Ik geniet volop van de colleges. Er wordt handen en voeten gegeven aan mijn eigen zoektocht naar God.”

Forumdiscussies

Een deel van de voorbereiding op de colleges voert u uit in wisselwerking met uw medestudenten door actief bij te dragen aan forumdiscussies. Deze vinden doorgaans plaats aan de hand van richtvragen of stellingen die u in het digitale forum aantreft. Het leereffect van zulk forumwerk is groot, doordat u in alle rust zelf uw bijdragen verwoordt, die van anderen kunt lezen, daar weloverwogen op kunt reageren, en ziet wat anderen over uw bijdragen schrijven.

Practicum

In het practicum werkt u in een groep van ongeveer 12 studenten aan het verkennen en inoefenen van het bewustwordingsproces van de geestelijke weg. Gedurende het eerste jaar ligt de nadruk op de persoonlijke geestelijke weg; zowel de bewustwording hiervan als het vinden van taal om er uitdrukking aan te geven. Het tweede jaar richt zich op het verhelderen en ontwikkelen van spirituele processen bij anderen. Het persoonlijk leerproces in samenwerking met een groep staat centraal om ieder de mogelijkheid te bieden een eigen bekwaamheid te verwerven of uit te bouwen naar de praktijk.

Digitale leeromgeving

U krijgt een persoonlijke toegang tot de digitale leeromgeving van de School voor Spiritualiteit. Daarin treft u alle relevante studieinformatie, roosters, mededelingen, opdrachten, literatuurverwijzingen, videobeelden en andere zaken die u voor uw studie nodig heeft. Bovendien bevinden zich daar de forums en de mogelijkheid om met uw medestudenten te overleggen. U krijgt een persoonlijke pagina, waar u uw werkstukken in kunt leveren en de beoordeling terug kunt zien.

Wij veronderstellen enige vertrouwdheid met interactief werken op de computer.

Individueel programma

In het individuele programma geeft u vanuit uw eigen, unieke context vorm aan de studie en past het leerproces toe op uw persoonlijke behoefte en uw eigen werkveld of interessesfeer. Het programma bestaat uit activiteiten die u naast en eventueel na het groepsprogramma (in een derde jaar) uitvoert: individuele leerbegeleiding, supervisie, stage, en scriptie.

In de *leerbegeleidingsgesprekken* verkent u op systematische wijze verschillende aspecten van uw persoonlijke geestelijke weg, vanuit het (verder liggend) perspectief van de geestelijk begeleider. Doel hierbij is dat het bewustwordingsproces van uw eigen geestelijke weg mede inzicht geeft in de begeleiding van anderen.

In de *supervisie* reflecteert u samen met de supervisor op de implementatie van uw eerste ervaring van geestelijke begeleiding in een concrete context of in andere toepassingsmogelijkheden die u wilt onderzoeken. Zo bevordert u uw groeiende expertise op kritische wijze, om te ontdekken waar uw mogelijkheden liggen en welke valkuilen u daarbij tegenkomt.

In de *stage* geeft u zelfstandig vorm aan de begeleiding van bewustwordingsprocessen bij anderen in een concrete context. U doet dit bij voorkeur binnen de context van uw persoonlijke praktijk of in andere (beoogde) werkvormen of contexten die uw persoonlijke expertise bevorderen.

In de *scriptie* of het eindwerkstuk reflecteert u op uw eigen praktijk of werkveld aan de hand van het ervaringsmateriaal enerzijds en de theoretische inzichten verworven in de opleiding en verkregen uit literatuur anderzijds.

Expertisebijeenkomsten

Als vorm van voortgezette vorming worden er tweemaal per jaar expertisebijeenkomsten georganiseerd rond een bepaald thema. Een expert op het betreffende vakgebied zal in een voordracht het terrein blootleggen. Daarna is er in intervisiebijeenkomsten de gelegenheid om de geboden inzichten te toetsen op hun mogelijkheden voor de eigen mystagogische praktijk.

De expertisebijeenkomsten vormen geen verplicht onderdeel van de studie maar kunnen facultatief en tegen een meerprijs gevolgd worden. Ze staan open voor studenten en oud-studenten van onze opleiding.

Toelatingseisen

Wij verwachten van de student dat deze:

- een HBO- of academische opleiding heeft afgerond
- werkgerelateerde ervaringen heeft met (geestelijke) begeleiding of zich daar concreet op voorbereidt
- in staat is te reflecteren op de implementatie van spiritualiteit in de eigen (werk)omgeving
- digitaal aangeboden lesstof en de daarbij behorende opdrachten via de computer kan uitvoeren
- bereid is eigen ervaringen in te brengen en daarop te reflecteren

Opbouw, duur en zwaarte van de opleiding

Het groepsprogramma duurt twee jaar. Voorafgaand aan de opleiding is er een kennismakingsbijeenkomst. In

“Een prachtige studie, dat wel, maar ook heel vermoeiend soms.”

totaal zijn er 24 opleidingsdagen per jaar, verdeeld in vier blokken van elk zes bijeenkomsten. In de ochtend worden de colleges gegeven, 's middags is er practicum. De overige studietijd besteedt men thuis.

Het individuele programma duurt, in combinatie met het basisprogramma, twee tot drie jaar. Naast het groepsprogramma ontvangt de student in de eerste twee jaar leerbegeleiding en supervisie. De stage en scriptie kunnen, afhankelijk van de studieruimte van de student, in het tweede of derde jaar gevolgd respectievelijk geschreven worden. Indien de studie in twee jaar gevolgd wordt, schatten we de totale studiebelasting op gemiddeld 24-26 uur per week. Indien de studie in drie jaar wordt gevolgd, is de studiebelasting voor de eerste twee jaar gemiddeld 20 uur per week en voor het derde jaar gemiddeld 12 uur per week.

Plaats en data

De opleidingsdagen zijn op de woensdag (10.00-16.00 uur) in de periode september tot juni.

Het rooster vindt u op onze website: www.schoolvoorspiritualiteit.nl

De lesdagen zijn op het Titus Brandsma Memorial, Stijn Buysstraat 11, Nijmegen.

Bibliotheek

In de bibliotheek van de Radboud Universiteit Nijmegen bevindt zich de voormalige bibliotheek van het Titus Brandsma Instituut. Deze omvat een omvangrijke collectie literatuur op het terrein van de spiritualiteit en is voor iedereen toegankelijk. Studenten van de School voor Spiritualiteit kunnen op verzoek een bibliotheekpasje krijgen waarmee zij boeken kunnen lenen.

Kosten

De opleidingskosten voor religieuzen en degenen die in een religieuze orde of congregatie werkzaam zijn bedragen in totaal € 8.800,00.

Voor alle andere deelnemers zijn de kosten van de opleiding € 11.300,00.

Procedure voor toelating

Indien u zich wilt inschrijven voor deze opleiding, kunt u het aanmeldingsformulier invullen en vóór 15 mei 2013 naar ons opsturen. U ontvangt van ons een bevestiging van uw aanmelding. Na sluiting van de inschrijftermijn nodigen wij de in aanmerking komende kandidaten uit voor een intakegesprek. De andere kandidaten ontvangen een bericht waarin gemotiveerd wordt waarom zij niet uitgenodigd worden voor een intakegesprek. De intakegesprekken vinden zoveel mogelijk plaats in juni. Na het gesprek brengen wij schriftelijk een bindend advies uit over uw deelname aan de opleiding.

Procedure voor voortgang tijdens de opleiding

Ieder halfjaar vindt er een evaluatie plaats, waarbij gekeken wordt naar uw studievoortgang en eventuele aandachts- of knelpunten daarin. Aan het eind van het eerste studiejaar wordt de evaluatie gekoppeld aan een bindend studieadvies, betreffende de mogelijkheid tot voortzetting van de opleiding.

De studiesecretaris verzamelt de studievorderingen van alle studenten en houdt daarmee bij welke onderdelen studenten al afgerond hebben en welke nog 'open' staan. Eens per jaar ontvangt u een overzicht van uw studieresultaten.

Deelprogramma

Het is mogelijk om het theoretisch programma of een deel ervan te volgen zonder dat u zich voor de hele opleiding inschrijft. Er zijn twee mogelijkheden om een deel van het theoretisch onderwijs te volgen.

Spiritualiteitsonderwijs

Naar keuze kunt u één of meerdere blokken van het ochtendprogramma volgen. U heeft dan toegang tot de colleges en tot het forum en u mag tentamens afleggen. De kosten bedragen € 400,00 per blok van 2×6 colleges. U vindt het precieze programma en het aanmeldingsformulier op onze website, www.schoolvoorspiritualiteit.nl.

Spiritualiteitsonderwijs Plus

In het Spiritualiteitsonderwijs Plusprogramma volgt u niet alleen het ochtendprogramma, maar krijgt u de gelegenheid om hetgeen u in de colleges heeft geleerd in groepsverband verder uit te diepen en te doordenken vanuit uw eigen levenservaring.

Na het ochtendprogramma gaat u onder leiding van een docent in gesprek met medecursisten over hetgeen die ochtend aan de orde is gesteld. U diept samen thema's uit, kijkt naar de samenhang en beproeft het in een concrete context. Op deze wijze kan het geheel beter 'gronden' en krijgt het samenhang.

Inschrijving voor Spiritualiteitsonderwijs Plus geschiedt per (studie)jaar; u kunt zich voor blok 1-4 inschrijven en voor blok 5-8. Het programma kost € 3.200,00 euro per jaar.

Studieonderdelen

Colleges

De colleges van de School voor Spiritualiteit worden door verschillende docenten gegeven in twee reeksen verdeeld over 8 blokken van zes weken. De eerste reeks bestaat uit Mystieke Tekstlezing, waarin teksten van ervaringsdeskundigen uit de Joods-christelijke traditie gelezen worden, die u in staat stellen in een mystagogisch leerproces te gaan luisteren naar een groeiende bewustwording van Gods werking in de mens. De tweede reeks bestaat uit colleges Thematiek waarin u getraind wordt in mystagogisch denken en kijken, zodat u deskundigheid verwerft in de onderscheiding van processen van bewustwording van Gods werking en in de begeleiding hiervan. De centrale vraag hierbij is: hoe helpt u gaandeweg de begeleiding(en) te ontdekken wat hun diepste wezen is in de relatie met God en met andere mensen. De colleges worden door u voorbereid door het bestuderen van materiaal dat op internet wordt aangeboden en door uw reflectie op een digitaal forum.

De precieze volgorde van de colleges en de docenten zijn op het moment dat deze studiegids gedrukt wordt nog niet bekend. De actuele informatie vindt u op onze website.

Colleges Mystieke Tekstlezing

Een mystieke tekst biedt geen informatie over een denk- of ervaringswereld, maar beschrijft en leidt tot innerlijke verandering. De reeks colleges Mystieke Tekstlezing volgt de ontwikkeling van het mystagogische leerproces in de thematiek colleges. U leert mystieke

“Een aantal teksten hebben mij diep geraakt, ik denk aan Augustinus, Simone Weil, Hammarskjold, ETTY Hillesum. De tentamens die daar aan gekoppeld zijn vormen een uitdaging, omdat het niet gaat om het reproduceren van kennis, maar vorm geven aan wat zo’n tekst met je doet, hoe je die een plek geeft in je leven.”

teksten lezen uit verschillende historische perioden als vormen van bewustwordingsprocessen van de relatie van de mens met God. Met het oog op de mystagogische begeleiding leert u, aan de hand van deze ervaringsdeskundigen uit verschillende spirituele tradities en culturen, uitdrukkingsvormen onderscheiden en interpreteren van de geleefde ervaring van de geestelijke weg. Historische en culturele afstand van deze teksten vormen soms een onterecht excuus voor een dieper verstaan van de geleefde ervaring. In de confrontatie met deze ongemakkelijke of ‘vreemde’

teksten leert u hoe u in geestelijke begeleiding oog en oor kunt ontwikkelen voor de processen van bewustwording in concrete personen die op zoek zijn naar taal voor het ondenkbare en onzegbare van de Godservaring. Daardoor leert u empathisch luisterend de begeleiding denkmogelijkheden en taalvormen aan te reiken met het oog op diens bewustwording van de eigen geestelijke weg.

Colleges Thematiek

Een belangrijk deel van de opleiding geestelijke begeleiding of mystagogie bestaat uit een reeks colleges Thematiek, waarin u deskundigheid verwerft in het luisteren naar en begeleiden van bewustwordingsprocessen van Gods werking in mensen. Deze colleges beogen een mystagogisch leerproces waarin u gaandeweg gaat beseffen hoe uw eigen relatie met God tot instrument wordt van begeleiding. In deze reeks komen de volgende thematieken aan de orde:

De verkenning van het veld: wat is spiritualiteit en hoe onderscheidt u spirituele processen

Spirituele processen zijn veelvormig en worden in allerlei verschillende contexten beleefd. Daardoor is het vaak moeilijk deze processen te onderscheiden in wisselende culturele of kerkelijke vormgevingen en in de verwevenheid met de sociale en psychologische biografie van de persoon. Te meer, omdat vele personen deze processen wel impliciet beleven maar daar nauwelijks taal aan geven, of omgekeerd een zorgvuldig geconstrueerd verhaal formuleren zonder dat duidelijk is in hoeverre dit correspondeert met hun innerlijke beleving. Daarom is de vraag hoe onderscheidt u het verhaal achter het verhaal. Dat vergt kennis en inzicht met betrekking tot de grondstructuur van het verschijnsel spiritualiteit. Dit gebeurt doordat belangrijke paradigma's van het geestelijke leven gepresenteerd en toegelicht worden aan de hand van grondvormen van spiritualiteit en grondwoorden waarin spiritualiteit ter sprake komt. Dit college biedt een referentiekader om het verschijnsel van de spiritualiteit te kunnen situeren en stimuleert de reflectie op de eigen beleving.

Het gaan van de weg: bewustwording van de geestelijke weg

Het fenomeen van de geestelijke weg voltrekt zich in het leven van concrete mensen op velerlei manieren, soms expliciet maar veelal impliciet beleefd. De geestelijke begeleiding is daarom gericht op de bewustwording door middel van verwoording van de eigen geestelijke weg. U verwerft vaardigheid ervaringen op de geestelijke weg en verwoordingen daarvan te

herkennen, te analyseren en evalueren. Bovendien verwerft u inzicht in de dialogische verwevenheid van de geestelijke weg met de historische en maatschappelijke of kerkelijke contexten. Op grond van een verkenning van het veld van de geestelijke weg krijgt u gaandeweg oog voor de spirituele processen en de overgangen die zich voltrekken. U leert nadenken over de vraag hoe u deze processen zou kunnen begeleiden op een kritische wijze met gebruikmaking van de ‘onderscheiding der geesten’. Welke interventies acht u mogelijk tegen de achtergrond van de (uitgangs)situatie en met het oog op het ‘einddoel’ van de geestelijke reis van deze persoon, en hoe evalueert u deze interventies. U leert oog te krijgen voor de ambivalenties in het spiritueel omvormingsproces en de rol van de (spiritueel en psychisch) kwetsbare persoonlijkheid.

De geestelijke weg voltrekt zich in gesprek met de context

U leert de (soms verborgen) plaatsen van spiritualiteit kennen en ontdekken in de verschillende velden van het maatschappelijk leven. In de moderne samenleving lijkt de spiritualiteit geen vanzelfsprekende vaste plaats meer te kunnen claimen. Toch verwoorden mensen in verschillende beroepen steeds opnieuw de nood aan spiritualiteit. De meeste maatschappelijke activiteiten worden gedragen door een geestelijk gehalte. Dit college bekijkt het maatschappelijke leven vanuit het gezichtspunt van dit geestelijke gehalte en zoekt naar instrumentarium om de impliciete spirituele inhoud te expliciteren en te verdiepen. Aldus komt een variëteit van spirituele levensvormen aan het licht die tegen de achtergrond van de traditie geplaatst kan worden. Zo ontwikkelt zich een spirituele zienswijze op het maatschappelijk leven: beroepsleven, arbeid, onderwijs, politiek, kunst. De geestelijke weg voltrekt zich in interactie met de context, die vaak impliciet als mystagoog functioneert.

De geestelijke weg voltrekt zich in gesprek met de Heilige Schrift:

Schriftlezing als mystagogische bewustwording

U verwerft kennis en inzicht met betrekking tot de spirituele hermeneutiek, zoals die ontwikkeld is op basis van de *lectio divina* en de *pardes*-formule, in gesprek met hedendaagse hermeneutieken. Hierdoor verwerft u in een mystagogisch leerproces deskundigheid om de lezing en overweging van de Schrift te zien in relatie tot het eigen leven. In de Joods-christelijke cultuur functioneert de Schrift expliciet maar vaak ook impliciet als een mystagoog die richting geeft aan de geestelijke weg van de persoon. Aan de hand van de klassieke *lectio divina* wordt de mystagogie van de Schriftlezing uitgediept. Om uw deskundigheid als geestelijk begeleider te

vergroten van bewustwordingsprocessen in concrete personen die op enigerlei wijze ‘lezers’ van de Schrift zijn, wordt u in contact gebracht met de leespraxis in de verschillende spirituele tradities (boeddhisme, islam, jodendom, christendom); met de grondstructuur van het spirituele leesproces (*pardes* en *lectio divina*); de hoofdfasen van *lectio divina* (voorverstaan-lezen-doorwerking); de fasen van het eigenlijk leesproces (*lectio-meditatio-oratio-contemplatio*).

De bewustwording van het gelaagde omvormingsproces

In deze collegereeks krijgt u zicht op de gelaagdheid en de procesmatigheid van het god-menselijk betrekking gebeuren. U leert in

“Hoe kan het dat je opeens getroffen wordt door een tekst? Ik denk dat tijdens de bijeenkomsten in dit gebouw, ochtendcolleges en middagwerkgroep, het terrein omgeploegd werd en vruchtbaar gemaakt. Gevoeligheid ontwikkelen voor wat er eigenlijk wordt gezegd in een tekst, dat is wat de oefeningen in mystieke tekstlezing mij brachten. Gevoeligheid die leidt tot ontroering en tot gebed om overgave.”

gesproken of geschreven teksten de articulering van de mystieke omvorming onderscheiden als een gelaagd proces van bewustwording. In de geschiedenis van de geestelijke lezing las men mystieke teksten op verschillende niveaus. Naast een letterlijke lezing kende men een geestelijke lezing. Kenmerkend voor een geestelijke lezing is dat de feitelijke lezer zich steeds op de een of andere manier inlaat met de tekst. Steeds weer wordt de vraag gesteld naar wat de tekst ‘mij’ als lezer te zeggen heeft. De zeggingskracht van deze teksten op verschillende niveaus is van belang voor het proces van

mystagogische begeleiding. De mystagoog moet in staat zijn zo met de gelaagdheid in de betekenissen van de tekst om te gaan, dat deze is afgestemd op de concrete situatie van de begeleide persoon of groep. U leert onderscheiden onder welke randvoorwaarden teksten of symbolen adequaat gebruikt kunnen worden voor het omvormingsproces van mensen in begeleiding.

De ‘Onderscheiding der geesten’ als kenmoment van de spirituele bewustwording

In deze serie colleges krijgt u zicht op de functie van de onderscheiding der geesten in de mystagogische bewustwording van de begeleiding(en). U leert onderscheiding der geesten beschouwen als het innerlijk kompas van de spirituele reis en als het wezenlijke kenmoment in het geestelijk leven.

U ontdekt zo aanknopingspunten om uit de levenswandel van mensen af te leiden hoe zij met vallen en opstaan hun innerlijk kompas leren lezen, welke weerstanden zij daarin ervaren en hoe u hen in dit bewustwordingsproces kunt begeleiden.

Tradities als mystagoog in de bewustwording van de geestelijke weg

U leert onderscheiden hoe spirituele tradities of culturen de vormgeving en articulering van de geestelijke weg concreet bepalen en richting geven. Met het oog op de begeleiding van processen van mystagogische bewustwording leert u onderkennen dát en hóe de verschillende scholen en tradities van spiritualiteit een structuur aanbieden om spirituele waarden en codes in te oefenen voor de (om)vorming van het individu. Vanuit het oogpunt van de beoogde of impliciete omvorming leert u oog te krijgen voor de functie van spirituele structuren of culturele vormgevingen voor het proces van bewustwording. Daartoe worden inoefeningen en toe-eigeningsprocessen op wezenlijke aspecten uitgediept en bereflecteerd. In deze reflectie wordt de vraag gesteld: welke rol spelen devoties en bedevaarten, architectuur en kunst in de bewustwording van de geestelijke weg?

De rol van de gemeenschap en het gesprek in de mystagogische bewustwording

Niemand gaat zijn / haar geestelijke weg in een niemandsland waar anderen of de gemeenschap totaal buiten staan. Dit geldt ook voor woestijnmonniken of kluizenaars. Met het oog op processen van geestelijke begeleiding leert u zien dat aanwezigheid bij en gesprekken met anderen, zelfs al zijn deze virtueel of denkbeeldig, een wezenlijk onderdeel vormen van de bewustwording van de

“Dit alles heb ik mogen ervaren en ondervinden in de goede en inspirerende colleges: het loslaten van oude gewoontes, jezelf openstellen om te ontvangen, en nieuwe gewoontes toe te laten.”

geestelijke weg. Concreet contact met anderen en de ruimte waarin iemand verblijft, maken een spirituele oriëntatie mogelijk én dragen bij aan de verdieping ervan. Deze vormen in de geestelijke begeleiding – onder de juiste condities – een goede toetssteen voor de ontwikkeling van de geestelijke weg. De onderscheiding van de oprechtheid of waarde van een spirituele ontwikkeling voltrekt zich in de bewustwording van het handelen. U leert de leiding van de Geest binnen de gemeenschap mystagogisch onderkennen en uitdiepen bij paradigma's van *collatio*,

vormen van overleg en organisatie; gemeenschap en alleen-zijn, gehoorzaamheidsvormen. U leert de ruimte van dialoog en spiritueel leiderschap verkennen vanuit het oogpunt van de bewustwording van de geestelijke weg.

Practica

Naast de colleges in de ochtend leert u in de practica in de middag door middel van verschillende werkvormen in een kleinere groep de praktijk van geestelijke begeleiding of mystagogie uit te proberen en in te oefenen. Terwijl gedurende het eerste jaar het accent ligt op de bewustwording van uw eigen spiritualiteit en geestelijke weg als basis en uitgangspunt van de beroepsuitoefening, leert u gedurende het tweede jaar begeleidingsgesprekken te voeren en gezamenlijk te reflecteren op deze beginnende praktijk. Het accent van de practica is per blok gekoppeld aan de wisselende thematiek van de colleges. Een belangrijk aspect van deze opleiding geestelijke begeleiding is namelijk dat theoretische inzichten in het doen tot handelingsmodellen worden. Op deze wijze wordt u opgeleid tot een deskundig geestelijk begeleider of mystagoog die in staat is mensen te helpen in het bewustwordingsproces van hun diepste wezen en van Gods onzichtbare werking in hun dagelijkse leven.

“Het zeer intensieve practicum stelt voor uitdagingen: met en aan elkaar leren wij een geestelijk gesprek te voeren, door heel veel oefening. Aandachtig luisteren en trachten op het spoor te komen van wat de ander beweegt, daar gaat het om. Daarbij bewustwording van wat jezelf beweegt en die twee dingen goed uit elkaar houden.”

Kennismakingsdag

De eerste lesdag (4 september 2013) is een kennismakingsdag.

Op deze dag maakt u kennis met uw studiegenoten, de coördinatoren en de begeleiders van het practicum.

Het mystagogisch leerproces vormt de rode draad door alle onderdelen van de opleiding heen. We staan hier dan ook uitvoerig bij stil. Gekeken wordt naar de opbouw van de studie en hoe het mystagogisch leerproces de verschillende onderdelen van de opleiding op logische wijze met elkaar verbindt.

's Middags wordt de groep gesplitst en maakt u nader kennis met de begeleiders en medestudenten van uw eigen practicumgroep.

Leerbegeleiding

Leerdoelen

Aan het eind van de leerbegeleiding bent u in staat om:

- uw eigen weg met God onder woorden te brengen;
- uw geestelijke weg te analyseren en hierop te reflecteren;
- uit uw analyse en reflectie inzicht te verwerven over hoe bewustwording van de persoonlijke ervaringsweg mede instrument kan zijn voor de begeleiding van anderen.

Inhoud

In de leerbegeleiding kijkt u op gestructureerde wijze naar hoe God in u bezig is.

Door te reflecteren op uw eigen weg met God, wordt u zich bewust van uw persoonlijke proces. U ervaart zelf hoe moeilijk het kan zijn om ervaringen, gevoelens en gedachten te verwoorden en u leert hoe u dit woordeloze spreken toch kan gaan verstaan.

Anders dan in de geestelijke begeleiding staat het verkennen of bewust worden van uw eigen geestelijke weg steeds in dienst van het verder liggend perspectief van de geestelijk begeleider. Tevens maakt u een begin met het verkennen van uw grondhouding als geestelijk begeleider.

Uitvoering en evaluatie

De leerbegeleiding start in het eerste jaar van de opleiding. Vanuit de organisatie van de opleiding krijgt u een leerbegeleider toegewezen. In een kennismakingsgesprek bespreekt u de precieze inhoud van de leerbegeleiding. U voert samen acht gesprekken van één uur. De inhoud van de leerbegeleidingsgesprekken is vertrouwelijk en alleen bekend bij

“De opleiding heeft bij mij een proces van inkeer en zelfonderzoek op gang gebracht, dat mijn hele leven beïnvloedt. Mijn zoektocht naar het mysterie van het bestaan, naar God, is daardoor veel intensiever geworden.”

uzelf en de begeleider. Halverwege de leerbegeleiding (na het vierde gesprek) overlegt de opleiding met de leerbegeleider over de voortgang van de leerbegeleiding, of deze voldoende aansluit bij de leerdoelen. Aan het eind van de leerbegeleiding schrijft u een evaluatieverslag. Dit evaluatieverslag stuurt u naar studiesecretaris van de opleiding. Pas nadat de leerbegeleiding met goed gevolg is afgerond kunt u starten met de stage en supervisiegesprekken.

Supervisie

Leerdoelen

Aan het eind van de supervisie bent u in staat om:

- zelfstandig geestelijke begeleidingsgesprekken te voeren;
- uw positie als geestelijk begeleider te analyseren en hierover te reflecteren;
- uit uw analyse en reflectie hindernissen en mogelijkheden voor uw functie als geestelijk begeleider te destilleren.

Inhoud

Tijdens de supervisie reflecteert u op het begeleidingsproces van een begeleiding. U leert adequate ondersteuning aan te reiken, om het proces wanneer nodig te verhelderen en/of te intensiveren.

U leert uw eigen wijze van mystagogisch begeleiden te zien en te horen. U weet welke mystagogische vaardigheden bij u sterk ontwikkeld zijn en welke vaardigheden oefening behoeven.

Uitvoering en evaluatie

De supervisie kan pas gestart worden als de leerbegeleiding is afgerond. De opleiding wijst u een supervisor toe, waarmee u afsprekt wanneer de supervisie gaat starten. De totale supervisie omvat acht gesprekken van één uur.

U maakt een eindverslag van de supervisie waarin de belangrijkste ervaringen en gegroeide inzichten vermeld worden. U stuurt dit op naar uw supervisor die het eindverslag voorziet van zijn/haar bemerkingen en het eindadvies over uw geschiktheid voor het beroep van geestelijk begeleider. Alle overige informatie blijft tussen u en de supervisor. Dit eindverslag stuurt u naar de studiesecretaris van de opleiding.

Stage

Leerdoelen

Aan het eind van de stage hebt u:

- specifieke ervaring opgedaan in het praktiseren van geestelijke begeleiding;
- ontdekt hoe u zelfstandig kunt en/of wilt gaan functioneren als geestelijk begeleider;
- een begin gemaakt met de ontwikkeling van een beroepsidentiteit.

Inhoud

Tijdens de stage, die 400 uur omvat, geeft u zelfstandig vorm aan het voeren van geestelijke begeleidingsgesprekken of de uitoefening van andere vormen van geestelijke begeleiding. U reflecteert op uw persoonlijke leerproces bij het verhelderen van geestelijke begeleidingsprocessen. Wat in de opleiding geleerd is, wordt in de praktijk toegepast.

Persoonlijke leerdoelen worden verkend en uitgewerkt ten behoeve van het professionaliseren van het beroep van geestelijke begeleider.

Uitvoering en evaluatie

U wordt tijdens de stage begeleid door een supervisor en een werk- of stagebegeleider (iemand uit uw eigen werkkring of stageplaats). Het geheel wordt gecoördineerd door de stagecoördinator van de opleiding, die aanspreekpunt is voor u en het proces volgt. De stagecoördinator van de opleiding heeft zowel contact met u, werkbegeleider en supervisor.

Voor aanvang van de stage maakt u een stageplan met daarin een korte omschrijving van uw werkkring of stageplaats, doelstelling en invulling van de stage. U overlegt gedurende uw stage minimaal twee maal met de stagecoördinator over de ontwikkelingen.

U maakt een eindverslag van de stage waarin de belangrijkste ervaringen en gegroeide inzichten vermeld worden en stuurt dit ter goedkeuring naar uw stagecoördinator. U stuurt dit goedgekeurde verslag op naar studiesecretaris van de opleiding.

Scriptie

In uw scriptie beschrijft en verheldert u spirituele processen en de daarbij noodzakelijke of mogelijke vormen van begeleiding. Dit doet u op grond van de verworven inzichten tijdens de opleiding, beschikbare literatuur en uw eigen groeiende ervaringsdeskundigheid. U kunt uw stageverslag verwerken in de scriptie zodat u reflecterend op uw eigen praktijk onderzoekt hoe uw eigen beroepsidentiteit vorm kan krijgen en uit kan groeien.

“Deze studie is totaal anders dan alle voorgaande. Deze studie vraagt om de inzet van je totale zijn, je doet het met hart en ziel. Je verstand heb je er bij nodig, maar dat is niet het belangrijkste.”

Medewerkers

Hein Blommestijn is als coördinator eindverantwoordelijk voor de inhoud van de opleiding.

Corrie van Baal en *Frits Mertens* zijn werkzaam in het middagprogramma van de opleiding en begeleiden de studenten bij hun individuele leerroute (leerbegeleiding, supervisie, stage en scriptie).

Lieneke Lok is beheerder van het Titus Brandsma Instituut en daarmee ook beheerder voor de School voor Spiritualiteit. Zij is aanspreekpunt wanneer het gaat om financiële zaken.

Henk Rutten is informatiemanager van het instituut. Hij is aanspreekpunt voor alle technische vragen (m.n. Blackboard).

Wendy Litjens is studiesecretaresse van de School voor Spiritualiteit. Zij is verantwoordelijk voor de praktische zaken in de opleiding Geestelijke Begeleiding. Zij is het eerste aanspreekpunt, van aanmelding tot afsluiting van de studie.

De docenten van het practicum worden uiterlijk vier weken voor aanvang van de studie bekend gemaakt op onze website:

www.schoolvoorspiritualiteit.nl. De docenten van het ochtendprogramma worden uiterlijk vier weken voor aanvang van het betreffende collegeblok bekend gemaakt op dezelfde site.

Wie zijn onze studenten?

Nieuwsgierig wie onze studenten zijn en wat ze doen? Een greep uit hun achtergronden en werkvelden:

*hulpverlener verslavingszorg, predikant/pastor defensie,
beleidsmedewerker/manager gezondheidszorg, religieus,
maatschappelijk werker, vrijwilliger kerkgemeenschap/parochie,
programmamaker, trainer/coacher individuen,
coördinator/contactpersoon religieuze orde/congregatie,
verpleegkundige ziekenhuis, predikant/pastor kerkgemeenschap/parochie,
staffunctionaris financiële/commerciële instantie,
supervisor/opleider gezondheidszorg/onderwijs, verzorgende religieuze
orde/congregatie,
reclasseringswerker/hulpverlener justitie, ICT adviseur,
verpleegkundige/verzorgende verzorgingshuis/hospice,
psycholoog/psychotherapeut,
geestelijk verzorger ziekenhuis/verzorgingshuis, universitair
onderzoeker/docent
trainer/coacher bedrijven en organisaties, geestelijk verzorger/pastor
justitie*